

milost namreč! Saj si veren od mladih nog in veš po nauku in katekizmu. A kdaj in kako doživiš? Jaz vem zase! Življenje mi je prelomil tisti trenutek. Tako bodi tudi s tem doživetjem.«

»Previsoko zame. A se šalim in pritrdim, da je res. Če bi bil namreč doživel Finžgar, kakor je zvest, svoj grunt s koreninami do peklà, fajmošter na Trnovem, ki svoj svet v najem daje. Če bi bil Župančič spoznal, — pa ne govorimo o njem! Če bi bil Pregelj, ki zameriti ne zna, do konca ljubil, kakor ni, ko je Tolmince v istrske opanke in gorenjske škornje obul...«

»Tako in podobno. Kraigher je Notranjec, pa je štajersko primico doživel. Le kako, bi vprašal z Grafenauerjem. Povprečnost vse in plemenito diletantstvo. Služimo, a ne kot duhovni, le kot dninarji, galjoti in biriči, mežnarimo. Vsak svojemu gospodarju smo zvesti: ta Zvonu, ti Domu in svetu, on Mohorjevi in včasih še Vódnikovi družbi. Iz povprečnosti našega zunanjega življenja za novo povprečnost. Le iz dna, iz Enega, iz vsega nikdar, iz Vrela, da bi vsi iz njega zajemali in se krepili. Zató pa kolnem in blagoslavljam: imamo umetnike in nimamo umetnosti. Smo in nismo. Ne sodimo, le po Brandesu obnavljamo, ne doživljamo, le po Verhaerenu se pačimo, ne ljubimo, le po čitalniško in po lojalno deklamiramo. Vodnik je menda govoril, da bi bili oko v Evropi. Ponovil bom: otroško oko vsega zapada smo, pa se ne poznamo. Otroško oko! Njegov svet ni velik, pa je ves, ni čudovit, pa je prvoten, ni splošen, pa je čist. Mar je bila totaliteta lepe srednjeveške Evrope velikost? Globina in preprostost je bila, ena vera, eno upanje in ena ljubezen. Eno spoznanje v vseh za vse. Luther, ki je to celotnost zavrnil, svoj narod je ubil, srečo nemško od nekdanj v vse čase pozdaj...«

»Ne misijonariva. Vera je umrla.«

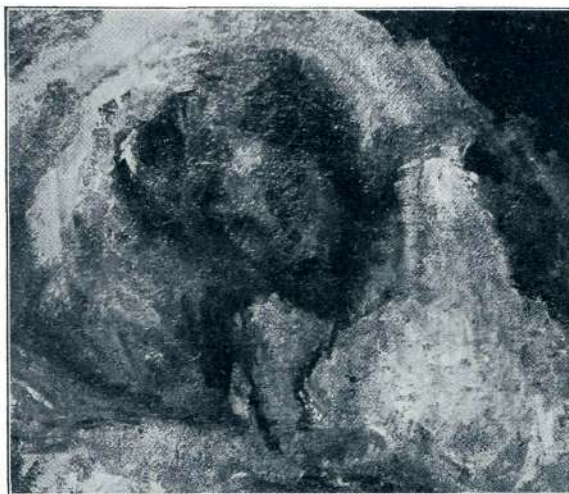
»V otrocih ne, ki se vsega vesele in upajo.«

»Mar da res vidijo in vejo? Kar misli, kar hoče — Bog?«

* * *

Tako je bral in obnovil Zornik svoj zapisek.

»Ali nisva bila trezna?« je vprašal in začel trgati list za listom. In potem se je dvignil do dna bolan, nemiren, nervozen.

RIHARD JAKOPIČ: SPEČA

»Saj ni moja, saj je le patrova norčavost! Da bodi umetnost darovanje pred Bogom samim? Koliko zanesenjaštvo, kolika ničemurnost! Bog s patrom. Verjamem, da je bil iskren, umeti ga ne morem. In zato; obiskal ga ne bom več.«

Tako je domislil. Kar nič več ni vedel, da bi iskal za tistim tretjim med dvema, za tujim, ki loči posvetnjaka od duhovnega...

Prav tisto uro pa, ko se je tako primerilo Zorniku, je segel p. Placid kakor pod dojmom novega čudeža po svetem pismu, odprl in bral:

»Žalujem po tebi, moj brat Jonatan. Ti prelepi in ljubeznivejši kot ženska ljubezen.«

Redovnik se je vprašal: »Mar sem David, da bom moral svojemu Jonatanu naricati na grob? Kako se mi je razodelo? Za znamenje? Da bo morda on mene v pesmi o Loku oplakoval in veličal? Meni ali njemu? Komu velja prvemu?«

Menih se je ozrl vdano na razpelo, sklenil roke in molil:

»Kar misliš, kar hočeš, moj Bog!« — — —

Z ulice mu je zalajal avto in skoraj prevpil zvon s samostanskega hodnika, ki je zval k redovni molitvi. V melodičnost Župančičeve pesmi odet je vstal redovnik, da bi šel služiti svojemu Bogu, k vrelu vse sreče in moči:

»Kar misli, kar čuti, kar hoče dom...«

Bil je srečen... Kakor Asiški se je bil po prvi mrtvi prenovil v drugi, v duhovni mladosti. Ta pa ne umira in ne usiha do zadnjega, do pesmi, ko odhajamo v Nedopovedljivo od začetka do zadnjega...